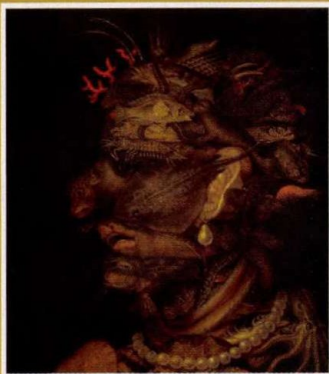

Azt látjuk, ami van, vagy az van, amit látunk?

Agyunkkal valójában mindent annak látunk, aminek éppen akarjuk. A látás ugyan a világ objektív és hatékony leképezésére jött létre, az észlelt látvány mégis szinte csak abszurd módon szubjektív lehet. Ennek a két elvnek egyszerre engedelmeskedünk, az arányokat pedig akár tudatosan is állíthatjuk. Látásunk ugyanúgy fejleszthető, mint hallásunk, a mindennapi látvány élvezeti értéke ezáltal elképesztő mértékben nőhet.

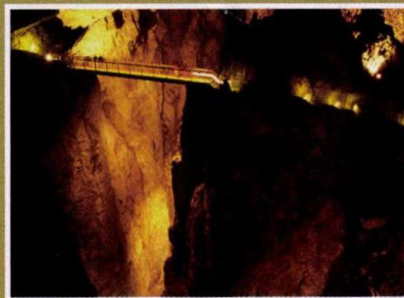
A véletlen magyarázatai

A kor embere törekszik a magyarázatokra. Mindent megpróbálunk megmagyarázni: miért leszünk rákosok, miért pusztítanak özönvizek, miért repülnek a méhek 8-as alakzatban – nem tűrjük a bizonytalanságot, mert a bizonytalanság szorongást szül. S ugyanígy vagyunk a véletlenrel is: önkéntelenül is próbálunk rá magyarázatot találni. Van, aki matematikai, van, aki természetfeletti okokat keres (és talál).

Fakírok és villanylámpák

Az ezredévi kiállítást 1896 májusában nyitották meg Budapesten. Az ötlegetgazdák először világkiállítást megrendezésére gondoltak, de ennek költségeit Magyarország nem vállalhatta, az idő rövidsége pedig már nem tette lehetővé külső támogatók bevonását. Így egy olyan országos kiállítás mellett döntöttek a szervezők, amely egyszerre reprezentatív, népművelő, szórakoztató, bemutatja az ország történetét, intézményeit, iparát, fővárosát és kijelöli jövőképét.

A hátlapon

A Skocjan-barlang viaduktja

A Karszt-hegységben, Trieszttől 20 kilométerre kontinensünk egyik legszebb üregrendszerét, az 1986 óta UNESCO Világörökségként jegyzett, 5,8 kilométer hosszúságban feltárt *Skocjan-barlangot* (Škocjanske jame) tekinthetjük meg.

Szlovénia egyik legnagyobb folyamának, a *Reka-Timavo* rendszerének köszönhetjük ezt az 1851-ben felfedezett csodát. Az 1796 méteres Snežnik-hegy környékéről eredő Reka, miután 47 kilométert tesz meg a felszínen, *Skocjan* község mellett, a 60 emelet mélységű Nagy-dolina aljában búcsúzik el a napvilágtól. A barlangba belépve nevet változtat, innen már *Timavoként*, mintegy 41 kilométeres távolságon keresztül halad rejtett utakon, a föld alatt, hogy azután Triesztől északnyugatra, tenger alatti forrásokban jelenjen meg ismét.

A barlangrendszer két, egymástól teljesen eltérő jelleget mutató szakaszból áll. A cseppkövekben gazdag, úgynevezett *Csendes-* és az aktív, ma is formálódó *Morajos-barlangból*.

A barlangnak a folyó által érintett szakasza 3,5 kilométer hosszú, 10–60 méter széles és több mint 100 méter magas föld alatti szurdok. A legmagasabb és legmélyebb pont közötti szintkülönbség 205 méter. A barlang legnagyobb terme a 308 méter hosszú és átlagosan 89 méter széles, 106 méter magas *Martel-terem*. A terem felületének legnagyobb keresztmetszete 12 000 négyzetméter, térfogata 2,2 millió köbméter.

A turisták számára a barlang legemlékezetesebb szakasza kétségtávan az 1933-ban létesített és néhány éve felújított *Cerkvenik-híd* (lásd fotónkon), amely 45 méteres magasságban mint egy viadukt ível át a föld alatti szurdokot.

Fotó: SÁRLÓS FERENC
Szöveg: LIEBER TAMÁS

ÉLET ÉS TUDOMÁNY A TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ TÁRSULAT HETILAPJA

Főszerkesztő: **Gózon Ákos** • Szerkesztőség: 1088 Budapest, Bródy S. u. 16. • Titkársági telefon: 327-8950; Tel/Fax: 327-8969. • E-mail: eltud@eletestudomany.hu • Postacím: 1428 Budapest, Pf. 47 • Honlap: <http://www.eletestudomany.hu> • Kiadja: Tudományos Ismeretterjesztő Társulat • Felelős kiadó: Piroth Eszter, a TIT Szövetségi Iroda igazgatója • Postacím: 1431 Budapest, Pf. 176 • Nyomás: Veszprémi Nyomda Zrt. • Felelős vezető: Fekete István vezérigazgató • Index: 25 245 • ISSN 0013-6077 (nyomtatott) • ISSN 1418-1665 (online)

• Magyar Örökség-díjas hetilap • Tudományos Tanácsadó Testület: Almár Iván, Antalóczy Zoltán, Bendzsel Miklós, Berényi Dénes, Bod Péter Ákos, Bolos Katalin, Csányi Vilmos, Falus András, Forgács Iván, Freund Tamás, Grétsy László, Hámosi József, Herczeg János, Horváth Tibor, Juhász Árpád, Kerner István, Kovács Tibor, Kroó Norbert, Makara B. Gábor, Marosi Ernő, Pléh Csaba, Roska Tamás, R. Várkonyi Ágnes, Solyom László, Szabó Miklós, Szentgyörgyi Zsuzsanna, Szörényi László, Takács László, Tátrai Zsuzsanna, Vámos Tibor, Varga Benedek, Vásárhelyi Tamás, Vigh Károly • Olvasószerkesztő: Bánsághy Nóra • Tervezőszerkesztő: Zsigmondné Balázs Ildikó • Fotó: Bojtár Ottó • Művészeti vezető: Németh János • Rovatszerkesztők: Albert Valéria (mezőgazdaság, földtudományok), Juhari Zsuzsanna (történelem, néprajz, régészet) • Pásztor Balázs (kémia, fizika, informatika) • Titkárságvezető: Karsai Gyöngyi • A meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért nem vállalunk felelősséget. • Előfizethető a Magyar Posta Zrt. Hírlap Üzletágánál a 06-80-444-444-es zöldszámon, faxon: 06-1-303-3440, e-mailben: hirlapelofizetes@posta.hu, valamint levélben: MP Zrt. Hírlap Üzletág, Budapest 1008), továbbá személyesen a postahelyeken és a kézbesítőnél. • Megvásárolható a LAPKER árusítóhelyein. Lapunk korábbi számai megvásárolhatók a szerkesztőségben is.

Támogatók:

Az Élet és Tudomány a Nemzeti Kulturális Alap, az OTKA, a Magyar Szabadalmi Hivatal és az NKTH támogatásával jelenik meg.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Magyar Szabadalmi Hivatal

NKTH

